

Lorestan University

Online ISSN: 2717-2325

Journal of Geographical Studies of Mountainous Areasjournal homepage: <http://www.gsma.lu.ac.ir>

Research Paper

The role of agricultural bank credits in the sustainability small businesses (case study: Shanderman district; Masal township)

Ayat Javan^a, Roghaye Esmaili^b^a Master's degree in accounting, Shanderman Branch credit department, Bank of Agriculture, Shanderman, Iran.^b Master's degree in accounting, Shanderman Management Branch, Bank of Agriculture, Shanderman, Iran.

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 29 January 2022;

Accepted: 24 April 2022

Available online 30 April 2022

Keywords:

Credit,
Bank Keshavarzi,
Sustainability Small
Business,
Shanderman District.

ABSTRACT

Today, the most important strategy for the development of rural economy in third world countries is the development of small businesses. One of the basic requirements for creating this type of business is providing credits. In recent years, the Bank of Agriculture has been able to play a significant role in the stability of small businesses in the regions by providing microcredits with low interest. Therefore, the present study investigated the role of Bank of Agriculture credits in the sustainability of small businesses in Shanderman region. The present study is quantitative in nature, practical in terms of purpose, and descriptive and analytical in terms of method. In order to analyze data, SPSS software and FARAS, FBMW models were used. The results showed that most of the businesses created in the Shanderman region are in the agricultural sector, and the amount of credits used by the Bank of Agriculture in creating businesses has a high percentage. Also, the results showed that there is a significant relationship between the credits of the Agricultural Bank and the sustainability of micro-businesses. In addition, according to the FASAR model, the employment creation component has the highest level of effectiveness from the credits of the Agricultural Bank, and according to the FBMW model, in the component Job creation, indicators of help in creating self-employment and increasing investment, in the empowerment component, indicators of the requirement for employee insurance to secure the future, reducing economic dependence on others and increasing job security, in the economic growth component, indicators of increased production in the agricultural and manufacturing sector, diversity in products Agriculture and production, in the component of compatibility with the environment, the index of the prosperity of natural tourism and the preservation of historical and tourism contexts, the prevention of pollution of water resources (water quality), in the management component, the indicators of participatory management in business and the index of knowledge and information management In business, they allocated the highest and lowest effectiveness rates from the credits of the Bank of Agriculture.

1. Introduction

Today, credits are considered as a flexible mechanism for people's access to financial services and an effective solution to achieve poverty reduction and social development. So that according to many experts, credits improve the welfare of families, increase income and improve the living conditions of households. Considering the role and importance of credits in accelerating

the sustainability process of small businesses in Shanderman region and considering the nature of these businesses which are often very small and based on the participation of family members, the existence of banks including Agricultural Bank, which provides loans with low interest, becomes necessary. In this regard, Shanderman region is one of the districts of Masal city in Gilan province. The dominant economic survey in this

*Corresponding Author.

Email Addresses: ayatjavan@yahoo.com (A. Javan), Rooghaehesmaeili@gmail.com (R. Esmaili).

To cite this article:

Javan, A; and Esmaili, R (2022). The role of agricultural bank credits in the sustainability small businesses (case study: Shanderman district; Masal township). Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas. 1(9), 135-159.

Doi:10.52547/gsma.3.1.135

region is agriculture and handicrafts, etc. Examining the economic structure of Shanderman region of Shanderman shows that agriculture is considered as the main source of livelihood and in most of the development plans, it is the most important and only economic pillar of this region. But on the other hand, due to the high vulnerability of activities in the agricultural sector, diversifying the household economy through the development of small businesses, including tourism due to the pristine nature of this region, which consists of three parts, plains, foothills and mountain has been formed, handicrafts, industry, services), was proposed as a tool for economic and social growth in this region, which has been effective in reducing the unemployment rate and creating new employment opportunities. In this regard, in this study, the role of Bank of Agriculture loans in accelerating the sustainability process of small businesses in Shanderman region was investigated.

2. Methodology

This applied research was conducted in the year (1400), in the Shanderman region. In terms of purpose, the type of research was applied and of a survey type in order to investigate the role of credits of the Agricultural Bank in accelerating the sustainability process of small businesses in Shanderman region. The statistical population in the first part is related to the rural and urban residents of Shanderman, which was determined based on random sampling of 372, for reasons such as: large sample size in Shanderman and equal chance to be selected as a sample population. Random sampling was used to determine the statistical population in the first part. The statistical population in the second part includes: managers and elites in the Shanderman region, based on FBMW, FARAS models, 20 people were selected as a sample population in the specialist sector.

3. Results

The results showed that most of the businesses created in the Shanderman region are in the agricultural sector, and the amount of credits used by the Bank of Agriculture in creating businesses

has a high percentage. In the following, the results showed that there is a significant relationship between the credits of the Agricultural Bank and the sustainability of small businesses, and also according to the FASAR model, the job creation component has the highest level of effectiveness from the credits of the Agricultural Bank. and according to the FBMW model, in the employment generation component, indicators of help in creating self-employment and increasing investment (purchase of equipment and facilities such as machines, etc.), in the empowerment component, indicators of the requirement for employee insurance to secure the future, reducing economic dependence to others and increasing job security, in the component of economic growth, indicators of increased production in the agricultural and manufacturing sector, diversity in agricultural and manufacturing products, in the component of compatibility with the environment, the index of natural tourism boom and preservation of historical and tourism textures, pollution prevention Water resources (water quality), in the management component, indicators of cooperative management in business and index of knowledge and information management in business, had the highest and lowest impact rates from Bank of Agriculture credits.

4. Discussion

Based on the obtained results, it was determined that the largest amount of small businesses is in the agricultural field. In fact, the appearance of Shanderman region and its rural geography has a very attractive nature, agricultural attractions, especially paddy fields, small gardens, which has provided a suitable platform for the formation of small businesses in this sector. Also, based on the studies, it was found that the entrepreneurs used the credits of the Agricultural Bank to create small businesses, it is clear that one of the important pillars of business success and especially business activities Wisdom is the support of the government and banks, including the Agricultural Bank, to new and emerging businesses, which is quite clear in Shanderman region. Now there is a significant relationship between the amount of credits used and the agricultural sector.

5. Conclusion

It is very clear that one of the important pillars of the success of businesses and especially the activities of small businesses is the support of the government and banks, including the Agricultural Bank, to new and emerging businesses, which in the region Shanderman, this issue is quite clear. Now there is a significant relationship between the amount of credits used and the agricultural sector. In fact, according to the Central Bank report, the Agricultural Bank is the most important financial institution that operates in the

field of financing the country's agricultural sector, and financing activists and entrepreneurs in this sector is one of its most important goals. In order to achieve this goal, it seems that the evaluation of the effectiveness of agricultural bank loans to the agricultural sector can help this bank in future decisions in the field of providing credit to business entrepreneurs in the agricultural sector of Shanderman region.

Acknowledgments

Credit, agricultural bank, small business sustainability, Shanderman sector.

دانشگاه گلستان

شاپای الکترونیکی: ۲۳۲۵-۲۷۱۷

فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی

<http://www.gsma.lu.ac.ir>

مقاله پژوهشی

نقش اعتبارات بانک کشاورزی در پایداری کسب و کارهای خرد (مورد مطالعه: بخش شاندرمن، شهرستان ماسال)

آیت جوان^{۱*}؛ رقیه اسماعیلی^۲

^۱ کارشناسی ارشد حسابداری، رییس اعتبارات، شعبه شاندرمن، بانک کشاورزی، شاندرمن، ایران.

^۲ کارشناسی ارشد حسابداری، رییس شعبه، شعبه شاندرمن، بانک کشاورزی، شاندرمن، ایران.

اطلاعات مقاله

دریافت مقاله:

۱۴۰۰/۱۱/۹

پذیرش نهایی:

۱۴۰۱/۲/۴

تاریخ انتشار:

۱۴۰۱/۲/۱۰

چکیده

امروزه مهمترین راهکار توسعه اقتصاد روستایی در کشورهای جهان سوم، توسعه کسب و کارهای خرد می‌باشد. یکی از ملزومات اساسی برای ایجاد این نوع کسب و کارها تامین اعتبارات است. بانک کشاورزی در سال‌های اخیر توانسته از طریق ارائه اعتبارات خرد با بهره کم نقش بسزایی در پایداری کسب و کارهای خرد در مناطق داشته باشد. از این‌رو، پژوهش حاضر به بررسی نقش اعتبارات بانک کشاورزی در پایداری کسب و کارهای خرد در منطقه شاندرمن پرداخت. مطالعه حاضر از نظر ماهیت کمی، از نظر هدف کاربردی و از جهت روش توصیفی و تحلیلی است. به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار SPSS و مدل‌های FARAS، FBMW استفاده شد. نتایج نشان داد بیشترین کسب و کارهای ایجاد شده در منطقه شاندرمن در بخش کشاورزی است، و میزان استفاده کنندگان از اعتبارات بانک کشاورزی در ایجاد کسب و کارها درصد بالایی را به خود اختصاص داده است. همچنین نتایج نشان داد بین اعتبارات بانک کشاورزی و پایداری کسب و کارهای خرد ارتباط معنی‌دار وجود دارد علاوه بر این، بر طبق مدل FASAR، مولفه اشتغال‌زایی بیشترین میزان تأثیرپذیری را از اعتبارات بانک کشاورزی به خود اختصاص داده است و طبق مدل FBMW، در مولفه اشتغال‌زایی، شاخص‌های کمک در ایجاد خوداشتغالی و افزایش سرمایه گذاری، در مولفه توانمندسازی شاخص‌های الزام به بیمه کارکنان جهت تامین آتیه آینده، کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران و افزایش امنیت شغلی، در مولفه رشد اقتصادی شاخص‌های افزایش تولید در بخش کشاورزی و تولیدی، تنوع در محصولات کشاورزی و تولیدی، در مولفه تناسب با محیط زیست، شاخص رونق گردشگری طبیعی و حفظ بافت‌های تاریخی و گردشگری، جلوگیری از آلودگی منابع آب (کیفیت آب)، در مولفه مدیریتی نیز، شاخص‌های مدیریت مشارکتی در کسب و کار و شاخص مدیریت دانش و اطلاعات در کسب و کار، بیشترین و کمترین میزان تأثیرپذیری را از اعتبارات بانک کشاورزی به خود اختصاص دادند.

واژگان کلیدی:

اعتبارات،

بانک کشاورزی،

پایداری کسب و کارهای

خرد،

بخش شاندرمن.

* نویسنده مسئول

ایمیل نویسندگان: ayatjavan@yahoo.com (آ، جوان)، Rooghaichesmaeili@gmail.com (ر، اسماعیلی).

نحوه استنادی به مقاله: جوان، آیت؛ اسماعیلی، رقیه (۱۴۰۱). نقش اعتبارات بانک کشاورزی در پایداری کسب و کارهای خرد (مورد مطالعه: بخش شاندرمن، شهرستان

ماسال). فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی. سال سوم، شماره ۱ (۹)، صص ۱۵۹-۱۳۵.

Doi:10.52547/gsma.3.2.135

۱. مقدمه

توسعه کسب و کار پتانسیلی برای کمک به تنوع بخشی به درآمد و میزان تولیدات کشاورزی و غیر کشاورزی ساکنان محلی است و فرصت‌های مناسبی را برای کاهش ریسک معیشتی و افزایش امنیت غذایی پایدار در مناطق شهری و روستایی فراهم می‌کند. کسب و کار خرد می‌تواند یکی از زمینه‌های مناسب برای ایجاد اشتغال در بخش‌های کشاورزی و غیر کشاورزی باشد (Faraji Sabokbar et al, 2011, 68). دابسون و دیگران در مطالعه خود برای طراحی فعالیت‌های کسب و کار و جمع‌آوری اطلاعات درباره سازمان‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌های حمایت کننده از کسب و کار، به این نتیجه رسیدند که چهار عامل اصلی لازم برای حیات بخشی به روح کسب و کار در مناطق عبارتند از: ایجاد فعالیت متناسب با نیازهای شناسایی شده جامعه محلی؛ تولیدات کافی متناسب با مقیاس منابع و مهارت‌های محلی؛ تمرکز بر کارآفرینی؛ یادگیری مداوم از طریق تغییر آموزه‌های قبلی. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که کسب و کار خرد راهکار جدیدی در نظریه‌های توسعه برای توانمندسازی ظرفیت‌سازی در مناطق در جهت ایجاد فرصت‌های برابر اقتصادی، اجتماعی، محیطی و نهادی می‌باشد و ابزاری مهم برای رسیدن به توسعه پایدار است (Tavakoli and Movahedi, 2016, 39-55).

بنابراین امروزه در نظریه‌های اقتصادی توجه ویژه‌ای به فعالیت‌های خودجوش اقتصادی در مناطق می‌شود. کسب و کار خرد به عنوان یک راهبرد نو در توسعه مناطق به علت ماهیت اشتغال‌زایی بالا می‌تواند برای ساکنین محلی اشتغال مولد و دائم و برای بیکاران فصلی اشتغال موقت ایجاد کند (Heydari Sareban, 2012, 220). (Driga and et al (2009)، بیان می‌کنند که کسب و کار خرد در مناطق می‌تواند وضعیت اشتغال را بهبود دهد، خدمات محلی را تنوع بخشد و از مردم به یک طریق پایدار و جامع حمایت نماید. بنابراین سیاست و خط‌مشی کسب و کار در مناطق شهری و روستایی تبدیل به یک ابزار راهبردی برای رسیدن به توسعه پایدار بلند مدت شده است (Karimi, 2013).

(101-119). همچنین شواهد تجربی حاکی از آن است که امروزه یکی از اساسی‌ترین مشکلات در مناطق کمبود درآمد است. کمبود درآمد هم تا حدود زیادی ناشی از بیکاری، بهره‌وری پایین افراد و منابع، عدم جذابیت برای سرمایه‌گذاری و ضعف فضای کسب و کار است، در این راستا یکی از مهمترین اهداف توسعه اقتصادی در مناطق شهری و روستایی، ایجاد اشتغال و مهمترین سازوکار و ابزار آن کسب و کار است (Heydari Sareban, 2012, 217-237). در این راستا، امروزه در بسیاری از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه کسب و کارهای خرد به عنوان راهبردی برای توسعه اقتصادی و اجتماعی مناطق مطرح است. طبق بررسی‌های انجام شده، خوداشتغالی سریعترین رشد بخش کشاورزی و غیر کشاورزی در مناطق شهری و روستایی محسوب می‌گردد و توسعه مناطق بیش از پیش با کسب و کار-های خرد مرتبط می‌باشد (Saxena, 2012, 29-23). در واقع ایجاد و توسعه کسب و کارهای خرد در مناطق به عنوان سیاستی مهم در ایجاد مشاغل جدید، تسریع در بهبود اوضاع اقتصادی و رشد مناطق روستایی و شهری محسوب می‌گردد (Garavan et al, 1995, 10-4).

بنابراین با در نظر گرفتن اهمیت مفهوم کسب و کار خرد در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران، پایدارسازی کسب و کارهای خرد صورت گرفت، در یک برداشت نسبتاً ساده، (Moradzadeh and Ahmadzadeh (2006) مفهوم پایداری کسب و کار را در بردارنده تعهدات واحدهای کسب و کار نسبت به انجام اصلاحات اصولی جهت ساختن دنیایی عادلانه، همراه با رفاه و آسایش برای همگان در نظر گرفته است که در آن، محیط پیرامون و نیز فرهنگ اصلی مردم حفظ شده و سهم نسل‌های آینده نیز از این منابع باقی بماند. پایدارسازی کسب و کار با ایجاد درک مشترک از منطق کسب و کار، امکان تجزیه و تحلیل، بهبود مدیریت کسب و کار، ایجاد چشم‌انداز روشن موجب می‌گردد شرکت‌ها با طرح‌ها و ایده‌های خود زمینه ورود به بازار را فراهم آورند و در نتیجه امکان حفظ و ارتقای موقعیت

های کسب و کارهای خرد در بخش شاندرمن در بخش‌های مختلف کشاورزی، دامپروری، صنایع دستی، خانگی و ... ایجاد شده، و این بخش متأثر از شرایط اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و تاریخی، جغرافیایی و همچنین متأثر از نیازهای روزمره جوامع شهری و روستایی منطقه و با برخورداری از مواد اولیه و ابزار و ادوات محلی و وجود دانش فنی، تولید صنایع دستی تقریباً در تمامی نقاط این منطقه، ظرفیت خوبی را در رونق کسب و کارهای خرد فراهم کرده است و بابتی نو در حوزه اشتغالزایی گشوده شود. در این راستا، در مطالعه حاضر به بررسی نقش اعتبارات بانک کشاورزی در تسریع فرایند پایداری کسب و کار-های خرد منطقه شاندرمن پرداخته شد، در این راستا، پژوهش حاضر به دنبال بررسی و کنکاش اهداف ذیل می‌باشد:

- بررسی انواع کسب و کارهای خرد در بخش شاندرمن، و بررسی میزان استفاده ساکنین محلی بخش شاندرمن از اعتبارات بانک کشاورزی برای راه‌اندازی کسب و کارهای خرد.

- بررسی وضعیت اعتبارات مالی و اقتصادی بانک کشاورزی در راه‌اندازی کسب و کارهای خرد در بخش شاندرمن.

- بررسی تاثیر اعتبارات بانک کشاورزی در پایداری کسب و کارهای خرد در بخش شاندرمن و بررسی میزان تاثیر هر یک از شاخص‌ها.

در ادبیات غرب کلمه‌های گوناگونی در معنای کسب و کار به کار می‌رود که سه واژه مهم آن عبارت است از: Business, Commerce, Trade. کلمه Commerce این گونه معنا شده است: نظام اقتصادی است که شکل‌دهنده محیطی برای Business است. این نظام شامل نظام‌های قانونی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و تکنولوژیکی است که در هر کشوری در حال فعالیت هستند. در معنای Business باید گفت که کسب و کار، سازمانی است که درگیر معامله کالا یا خدمات یا هر دوی آن با مصرف‌کنندگان است (Solivan, 2003, 29).

شرکت آنها در بازارهای داخلی و جهانی ایجاد شود (Johnson and et al, 2008, 59).

در این راستا، دستیابی به وجوه مورد نیاز برای راه‌اندازی کسب و کار، همواره به عنوان یک چالش جدی برای کارآفرینان مطرح است (Eslami and Bigdlou, 2005, 4). امروزه اعتبارات به عنوان مکانیسمی انعطاف‌پذیر برای دسترسی افراد به خدمات مالی گسترش یافته و راهکاری موثر برای دستیابی به کاهش فقر و توسعه اجتماعی محسوب می‌شود (Waithala and et al, 2014, 174-184). به طوری که به اعتقاد بسیاری از صاحب‌نظران، اعتبارات سبب بهبود رفاه خانواده‌ها، افزایش درآمد و بهبود شرایط زندگی خانوارها می‌گردد (Li and et al., 2011, 411-404, Linch and et al, 2019, 1-18). با توجه به نقش و اهمیت اعتبارات در تسریع فرایند پایداری کسب و کارهای خرد منطقه شاندرمن و با توجه به ماهیت این کسب و کارها که اغلب بسیار کوچک و مبتنی بر مشارکت اعضای خانواده می‌باشند، وجود بانک‌ها از جمله بانک کشاورزی که ارائه دهنده اعتبارات با سود کم می‌باشند، ضرورت می‌یابد. در این راستا منطقه شاندرمن یکی از بخش‌های شهرستان ماسال در استان گیلان است. بررسی اقتصادی غالب در این منطقه کشاورزی و صنایع دستی و غیره است.

بررسی ساختار اقتصادی منطقه شاندرمن شاندرمن گویای این مطلب است که کشاورزی محور اساسی تامین معیشت به شمار آمده و در اغلب برنامه‌های توسعه نیز، مهمترین و تنها رکن اقتصادی این منطقه را شامل می‌شود، ولیکن از سوی دیگر، به دلیل آسیب‌پذیری بالای فعالیت‌ها در بخش کشاورزی، تنوع بخشی به اقتصاد خانوار از طریق توسعه کسب و کارهای خرد از جمله (گردشگری به دلیل طبیعت بکر این منطقه که از سه بخش جلگه‌ای، کوهپایه‌ای و کوهستانی تشکیل شده است، صنایع دستی، صنعت، خدمات)، به عنوان ابزاری برای رشد اقتصادی و اجتماعی در این منطقه مطرح شد که توانسته در کاهش نرخ بیکاری و ایجاد فرصت‌های جدید اشتغال نیز موثر باشد. فعالیت-

(Sarosa, 2007, 41). همچنین نقش آنها به عنوان مولد اشتغال، تقویت انسجام اجتماعی، کاهش فقر، افزایش مزیت رقابتی و توسعه ملی و منطقه‌ای در بسیاری از کشورها مورد تاکید قرار گرفته است (Christin and et al, 2014, 4-10)، و اما پایدار-سازی کسب و کارها در مسیر توسعه پایدار منجر به بازی برد-برد برای صاحبان کسب و کار از یک سو و جامعه و محیط زیست از سوی دیگر می‌شود (Parrish, 2010, 52). در واقع پایدارسازی کسب و کار، دستیابی استراتژیک و تلفیق اهداف اجتماعی، محیطی و اقتصادی کسب و کار از طریق هماهنگی نظام‌مند فرایندهای تجاری درون سازمانی اصلی برای بهبود عملکرد اقتصادی بلند مدت یک کسب و کار و شبکه ارزش آن می‌باشد (Carter and Rogres, 2008, 360-387). البته، بایستی توجه داشت که پایدارسازی، مفهومی متفاوت از استمرار و تداوم فعالیت کسب و کار است و بیشتر به توانایی واحدهای کسب و کار نسبت به باقی ماندن در محیط و اجتماع و در نهایت، ماندگاری در کل نظام اقتصادی بر می‌گردد (Moshirzadeh, 2011, 54-62). در واقع پایدارسازی کسب و کار منجر به انعطاف‌پذیری بیشتر کسب و کار می‌گردد، به نحوی که آنها را قادر می‌سازد تا خود را با تغییرات ایجاد شده انطباق دهند (Spence, 2015, 55).

در یک جمع‌بندی کلی می‌توان پایدارسازی کسب و کار را اینگونه تعریف نمود که ارزش اقتصادی ایجاد کند. ثروت عمومی همراه با مکانیسم مناسب برای توزیع آن را افزایش دهد، توجیه اقتصادی داشته باشد. محیط زیست را تخریب ننماید. اخلاقی هدایت شود، و مطابق با قوانین و مقررات باشد (Spence, 2015, 55). در این راستا، مطالعات گسترده‌ای در زمینه کسب و کارهای خرد در مناطق شهری و روستایی صورت گرفته است، ولی در رابطه با مطالعه حاضر با محوریت نقش اعتبارات بانک کشاورزی در پایداری کسب و کارهای خرد تحقیقاتی صورت نگرفته است. بنابراین در ادامه به مطالعاتی که همپوشانی با موضوع پژوهش حاضر دارند، پرداخته شده است.

به نظر می‌رسد که معمای کلمه Trade بسیار به معنای کلمه بیع نزدیک است. در پژوهش حاضر، معنای مدنظر از کلمه کسب و کار، کلی‌ترین معنای آن است: یعنی تمام فعالیت‌هایی که انسان به منظور کسب سود در جهت تامین نیازهای مادی خود انجام می‌دهد. بنابراین، کسب و کار فعالیت‌هایی است که فرد تحت عنوان کارمند در سازمانی بزرگ یا کوچک انجام می‌دهد یا اقداماتی است که وی در قالب فعالیت‌های اقتصادی خرد بدان می‌پردازد (Masodipoor, 2016, 49-70).

ادبیات مربوط به کسب و کار واحدهای کوچک، بسیار گسترده است و این گستردگی نیز باعث شده است که در کشور-های مختلف تعریف‌های گوناگونی برای این واحد ارائه گردد، این تعریف‌ها با توجه به ساختار سنی، جمعیتی، فرهنگی و درجه توسعه یافتگی متفاوت هستند. کسب و کار کوچک در کشور-های مختلف جهان دارای شباهت‌های بسیاری هستند، اما با وجود این، نمی‌توان تعریف واحد و یکسانی از آنها به دست آورد، هر کشور با توجه به شرایط ویژه خود تعریفی از این کسب و کارها ارائه کرده است. بیشتر این تعریف‌ها بر اساس معیارهای کمی، مانند تعداد کارکنان و میزان گردشگری مالی مطرح شده‌اند (Reeve, 2000, 56). منظور از مشاغل و کسب و کار خرد، آن دسته از فعالیت‌هایی است که از سوی عضو یا اعضای خانواده در قالب یک طرح کسب و کار شکل می‌گیرد و منجر به تولید خدمت و یا کالای قابل عرضه به بازار خارج از محیط مسکونی می‌شود. مشاغل خرد، طیف وسیعی از مشاغل سنتی تا نوظهور را در بر می‌گیرد، که از دیرباز در کشور ما دارای جایگاه مناسبی در عرصه تولید و ارائه خدمات بوده است (Pardazi Moghadam, 2011, 34).

براساس مطالعات صورت گرفته، کسب و کارهای کوچک و خرد، توانایی پاسخگویی سریع به تغییرات بازار و نیازهای مشتری را دارند و به آسانی می‌توانند خود را با شرایط جدید هماهنگ کنند (Zhang and et al, 2006, 32-299)، در واقع آنها رفتاری پویا در مواجهه شدن با شرایط متغیر محیطی دارند

شهرستان میاندوآب»، به این نتایج دست یافتند که ایجاد کسب و کار جدید در محدوده مورد موانع سه گانه‌ای دارد که عبارتند از: موانع اقتصادی-اجتماعی، موانع زیرساختی، ضعف سرمایه اجتماعی و ترجیح سپرده‌گذاری به سرمایه‌گذاری، موانع اقتصادی و اجتماعی، مهمترین عامل عدم ایجاد کسب و کار جدید بوده و با مقدرا ویژه ۱۰/۱۰ بیش از ۵۰ درصد واریانس را تبیین کرده است. (Hoseynpour and et al (2020)، در پژوهشی تحت عنوان، طراحی الگوی عوامل موثر بر موفقیت کسب و کارهای کوچک و متوسط با استفاده از رویکرد تفسیری ساختاری به این نتایج دست یافتند، از بین عوامل موثر بر موفقیت کسب و کارهای کوچک و متوسط، حمایت‌های همه جانبه دولت به عنوان کلیدی‌ترین عامل موثر بر موفقیت کسب و کار-های کوچک و متوسط در شهر کرمانشاه شناخته شده است. (Mirim and Insaloy (2009)، در پژوهشی تحت عنوان، تجربه مکزیک در اعطای تسهیلات اشتغال زایی که با ایجاد بانک آرتکا در اغلب استان‌های مکزیک، به این نتایج رسیدند که اعطای تسهیلات اشتغال زایی باعث شد کسب و کارهای خود اشتغالی رونق گیرد و اشتغال نیز حدود ۱/۴ درصد افزایش یابد. (Berger and Black (2011)، در پژوهشی تحت عنوان، اندازه بانک‌ها، فناوری‌های وام‌دهی و امور مالکیت کسب و کارهای کوچک، به بررسی وام‌دهی به کسب و کارهای کوچک پرداخته‌اند. نتایج حاصل نشان داد که بانک‌های کوچک و وام-دهی به کسب و کارهای خرد موفق‌تر عمل نموده و باعث توسعه این مشاغل شده‌اند. به نظر می‌رسد که بانک‌ها در صورتی که تکلیفی نداشته باشند و یا منافی ناشی از کسب و کار خرد در مقایسه با وام‌های کلان نداشته باشند و به جهت اینکه زحمت و تلاش بیشتری می‌بایست به عمل آورند، همچنین ریسک معوق شدن اینگونه وام‌ها (کسب و کار خرد) در اثر ناپایداری آنها نیز وجود دارد که در این زمینه بیمه می‌تواند نقش مهمی و تسهیل کننده‌ای را ایفا نمایند. (Intanon and et al (2019)، در پژوهشی تحت عنوان، عوامل موثر بر موفقیت و توسعه پایدار کسب و

Khoshnodi Fard and et al (2010)، در پژوهشی تحت عنوان، تاثیر عملکرد بانک کشاورزی و سازمان جهاد کشاورزی در میزان موفقیت کسب و کارهای کوچک و متوسط کارآفرین در بخش کشاورزی، به این نتایج دست یافتند، در میزان موفقیت کسب و کارهای کوچک و متوسط کارآفرین عامل‌های توانایی رقابت با سایر کسب و کارها، کیفیت محصولات و توانایی مقابله با رویدادهای غیرمنتظره، سه اولویت اول اثرگذار و سخت‌گیری زیاد بانک‌ها در پرداخت تسهیلات، عدم پرداخت به موقع اعتبارات و مشکلات دیوانسالاری اداری به ترتیب اهمیت به عنوان مشکلات راه‌اندازی این کسب و کارها مطرح هستند. همچنین بین عملکرد سازمان جهاد کشاورزی با میزان موفقیت در کسب و کار کوچک رابطه مثبت و معناداری مشاهده شد، اما بین عملکرد بانک کشاورزی و موفقیت کسب و کارها رابطه معناداری به دست نیامد.

Molashahi and et al (2015)، در پژوهشی تحت عنوان، عوامل موثر موفقیت کسب و کارهای کوچک و متوسط زراعی و باغی در شهرستان زابل، به این نتایج دست یافتند، تجربه کار کشاورزی مدیران کسب و کارها، تعداد اعضای خانوار مدیر، میزان وام دریافتی برای احداث کسب و کار، تحصیلات مدیر، سن مدیر، تعداد نیروی کار مشغول در کسب و کار، فاصله محل کسب و کار تا شهر و میزان سطح زیر کشت، بر موفقیت این کسب و کارها تاثیر معنی‌داری داشتند. Saadat and (2017) Daneshzadeh، در پژوهشی تحت عنوان، شناسایی و رتبه‌بندی عوامل موثر بر پایداری کسب و کار در طبقات مشاغل خرد (مطالعه موردی: کمیته امداد خمیتی (ره) استان مازندران، به این نتایج دست یافتند، بالاترین اولویت برای گزینه دسترسی به منابع مالی مناسب مربوط به معیار مالی و اقتصادی و پایین‌ترین اولویت برای گزینه نقش دستگاه‌های حمایتی و بازاریابی مربوط به معیار محصول و بازار می‌باشد.

Valyai and et al (2018)، در پژوهشی تحت عنوان،

تحلیل موانع توسعه کسب و کارهای خرد در نواحی روستایی

شاندرمن است که بر اساس مدل‌های FARAS، FBMW، تعداد ۲۰ نفر به عنوان جامعه نمونه در بخش متخصصان انتخاب گردیده شد. داده‌های مورد نیاز تحقیق به روش اسنادی - میدانی (پرسشنامه و مشاهده) گردآوری شد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه بود که با مطالعات از مقالات مرتبط با پژوهش و منطبق با منطقه مورد مطالعه، شاخص‌ها در قالب سئوال‌ات تدوین و در قالب پرسشنامه منعکس شد. جدول (۱ و ۲). همچنین قابل ذکر است، روایی پرسشنامه با بررسی متخصصان مورد تایید و پایایی پرسشنامه‌ها نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفته شد. مقدار (۰/۸۷)، برای پرسشنامه اعتبارات مالی و اقتصادی و مقدار (۰/۷۶) برای گویه اشتغال‌زایی، مقدار (۰/۷۷) برای گویه توانمندسازی، مقدار (۰/۸۱) برای متغیر رشد اقتصادی، مقدار (۰/۷۸) برای گویه تناسب با محیط زیست، مقدار (۰/۷۹) برای گویه مدیریتی در پرسشنامه پایداری کسب و کار - های خرد، نشان از پایایی قابل قبول در پرسشنامه‌های مطرح شده است.

فرایند تحلیل داده‌ها در چند بخش انجام شد. در ابتدا در بخش یافته‌های توصیفی به بررسی نوع فعالیت کسب و کارهای خرد و درصد استفاده از اعتبارات بانک کشاورزی در ایجاد کسب و کارهای خرد پرداخته شد. در بخش یافته‌های تحلیلی، با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای، به بررسی وضعیت شاخص - های اعتبارات مالی و اقتصادی بانک کشاورزی در ایجاد و راه - اندازی کسب و کارهای خرد منطقه شاندرمن پرداخته شد و در ادامه نیز با استفاده از آزمون همبستگی اسپیرمن (به دلیل نمایش وابستگی بین دو متغیر ترتیبی) به ارتباط بین اعتبارات بانک کشاورزی و پایداری کسب و کارهای خرد پرداخته شد. همچنین قابل ذکر است به منظور رتبه‌بندی مولفه‌ها و شاخص‌های تاثیرپذیر از اعتبارات بانک کشاورزی از مدل‌های FARAS، FBMW استفاده شد. قابل ذکر است دلیل استفاده از مدل FARAS، رتبه‌بندی مولفه‌های مورد مطالعه است که به صورت کلی تنها مولفه‌ها را رتبه‌بندی می‌کند ولی برای مطالعه دقیق‌تر هر

کارهای کوچک و متوسط در یکی از شهرهای صنعتی تایلند، به این نتایج دست یافتند، عواملی همچون سرمایه، سیستم حسابداری، تعاملات خارجی و شبکه‌ی اطلاعاتی از مهمترین عوامل تاثیرگذار بر موفقیت این کسب و کارها می‌باشد. از طرفی ضریب همبستگی بالایی بین سطح تولید و بازاریابی وجود داشت که نشان می‌داد یکی از عوامل تاثیرگذار دیگر بر عملکرد و موفقیت شرکت بازاریابی و مشارکت اعضاء کار می‌باشد.

در یک جمع‌بندی نهایی از پیشینه تحقیق باید مطرح نمود که تمام مطالعات صورت گرفته بر موفقیت کسب و کارهای خرد و میزان پایداری و ناپایداری آنها به صورت کلی پرداخته شده و مطالعه‌ای تاکنون در زمینه نقش اعتبارات بانک کشاورزی در پایداری کسب و کارهای خرد به صورت عام و به صورت خاص در منطقه مورد مطالعه صورت نگرفته است، هر چند با مطالعه (2010) Khoshnodifar and et al، در بخش کشاورزی شباهت دارد، در کل تفاوت مقاله حاضر با پژوهش‌های مطرح شده در این است که پژوهش حاضر با مدل‌های فازی جدید به تمامی بخش‌های کسب و کار (کشاورزی، دامداری، صنایع دستی، ...) پرداخته است، که کمتر پژوهشی با مدل فازی به تجزیه و تحلیل نتایج پرداخته است.

۲. روش تحقیق

این پژوهش کاربردی در سال (۱۴۰۰)، در منطقه شاندرمن انجام شد. نوع پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نوع پیمایشی به منظور بررسی نقش اعتبارات بانک کشاورزی در تسریع فرایند پایداری کسب و کارهای خرد در منطقه شاندرمن انجام شد. در تحقیق حاضر از دو نوع جامعه آماری استفاده شد. جامعه آماری در بخش اول، مربوط به ساکنین روستایی و شهری شاندرمن می‌باشد، که بر اساس نمونه‌گیری تصادفی تعداد ۳۷۲ تعیین گردیده شد، به دلایلی از جمله: حجم نمونه بزرگ در بخش شاندرمن و شانس مساوی برای انتخاب شدن جامعه نمونه، از نمونه‌گیری تصادفی برای تعیین جامعه آماری در بخش اول استفاده شد. جامعه آماری در بخش دوم شامل: مدیران و نخبگان در منطقه

تصمیم‌گیری به کار می‌رود (Arkani and et al, 2020, 298)، و مدل FARAS نیز، بر این اساس بنا شده است که یک دنیای پیچیده می‌تواند با استفاده از مقایسات ساده درک شود. این تکنیک روشی قدرتمند در ارائه عملکرد و درجه مطلوبیت گزینه‌های مختلف نسبت به وضع بهینه است و از سهولت کاربرد نسبی نیز برخوردار است (Nouri and Shafi Nik, 2014, 117).

یک از شاخص‌ها و شناسایی بهترین و بدترین و یا به عبارت دیگر (کمترین و بیشترین میزان تاثیرپذیری از اعتبارات بانک کشاورزی) از مدل FBMW استفاده شد. مدل FBMW، تکنیک بهترین بدترین یکی از جدیدترین و کاراترین تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند معیاره است که در سال ۲۰۱۵ توسط دکتر جعفر رضایی معرفی شد. این روش به منظور وزن‌دهی معیارهای

جدول ۱. مولفه‌ها و شاخص‌های تحقیق (متغیر مستقل)

شاخص	مؤلفه
اعطای تسهیلات بانکی با بهره پایین	حمایت‌های مالی و اقتصادی
کاهش بوروکراسی اداری در زمینه دریافت تسهیلات	
در اولویت قرار دادن کسب و کارهای خرد در زمینه پرداخت وام	
متناسب بودن میزان وام با اعتبار مورد نیاز جهت راه‌اندازی و تقویت کسب و کار	
کمک به بازسازی تجهیزات	
تامین سرمایه در گردش	
مطلوبیت وام‌های بانک کشاورزی از نظر وثیقه	
مطلوبیت وام‌های بانک کشاورزی از نظر انعطاف‌پذیری	
زمان مناسب برای بازپرداخت اقساط	
کمک به افزایش ظرفیت کمی و کیفی واحد اقتصادی	

منبع: GHasemi and Yarhmadi, 2016

جدول ۲. مولفه‌ها و شاخص‌های تحقیق (متغیر وابسته)

شاخص	مؤلفه
پایداری کسب و کارهای خرد	
ایجاد اشتغال و کاهش بیکاری برای جوانان	اشتغال‌زایی
فراهم کردن بستر جهت توسعه مشاغل خانگی	
فراهم کردن بستر جهت ایجاد کسب و کارهای جدید	
فراهم کردن بستر جهت گسترش و توسعه کسب و کار قبلی	
فعال کردن پتانسیل‌های تولیدی	
کمک در ایجاد خوداشتغالی	
ایجاد اشتغال برای اعضای خانواده	
کاهش بیکاری فصلی	
افزایش سرمایه‌گذاری (خرید تجهیزات و امکانات از قبیل ماشین‌آلات و غیره)	
افزایش رضایت شغلی	
افزایش خوداتکایی	توانمندسازی
افزایش قدرت ریسک‌پذیری افراد	
افزایش تاب‌آوری اقتصادی	
الزام به بیمه کارکنان جهت تامین آتیه آینده	
کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	
افزایش قدرت برنامه‌ریزی برای واحد اقتصادی	
افزایش امنیت شغلی	
افزایش مهارت شغلی	

افزایش نوآوری و خلاقیت در کسب و کار	
تناسب کسب و کارهای خرد با تخصص نیروی کار	
تنوع در محصولات کشاورزی و تولیدی	
افزایش تولید در بخش کشاورزی و تولیدی	رشد اقتصادی
افزایش فرصت‌های شغلی	
حفظ بافت‌های تاریخی و گردشگری	
جلوگیری از آلودگی منابع آبی (کیفیت آب)	
جلوگیری از کاهش کمیت آب	
جلوگیری از آلودگی منابع خاک	تناسب با محیط زیست
آسیب نرساندن به مراتع، جنگل‌ها	
حفظ گونه‌های گیاهی و جانوری مختص به منطقه	
رونق اکوتوریسم	
مکان‌یابی مناسب کسب و کار	
مدیریت دانش و اطلاعات در کسب و کار	
مدیریت مشارکتی در کسب و کار	مدیریتی
وجود برنامه‌ای برای مدیریت رسک‌های تولیدی و بازاری	

Reference: Tavakoli and Movhedi, 2016, Rezvani and et al, 2015, Sai and Ziyayi, 2016, Ghanbari and Noori, 2016, Karimi and et al, 2014, Nazariyan and Haddi Moghadam, 2013, RIYAH, 2015, Ghasemi and Yarahmadi, 2019, Maghsoodi, 2017

جدول (۲): مولفه‌ها و شاخص‌های تحقیق (متغیر - وابسته)

متغیر	گویه	مقدار آلفای کرونباخ
	اشتغال‌زایی	۰/۷۶
	توانمندسازی	۰/۷۷
پایداری کسب و کارهای خرد	رشد اقتصادی	۰/۸۱
	تناسب با محیط زیست	۰/۷۸
	مدیریتی	۰/۷۹
حمایت‌های مالی و اقتصادی	اقتصادی و مالی	۰/۸۷

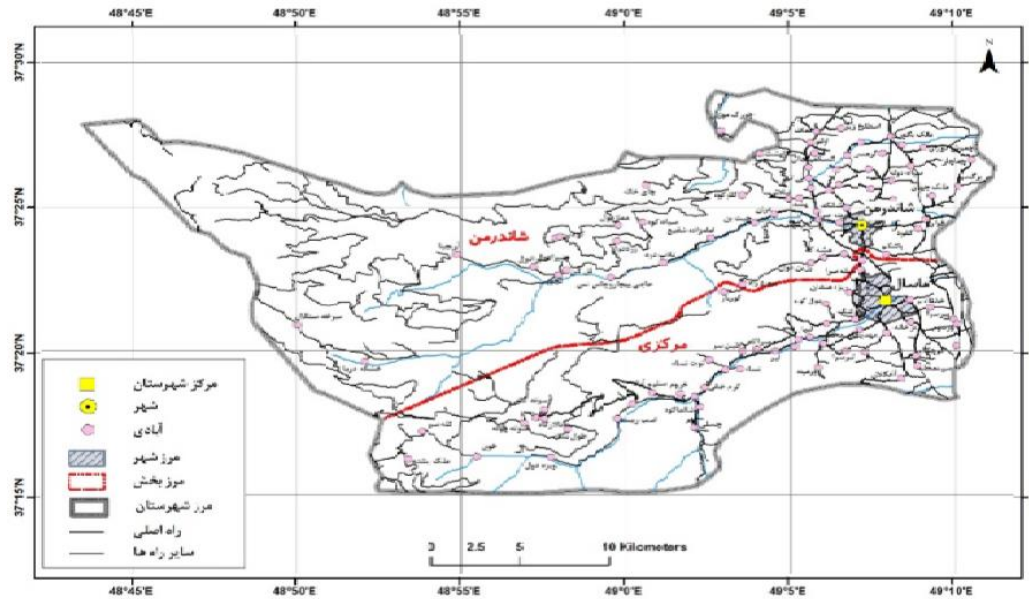
منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

۲. ۱. محدوده مورد مطالعه

۱۳ کیلومتر است که به طور متوسط در مناطق جلگه‌ای دارای ارتفاعی حدود ۲۰ متر از سطح دریاهای آزاد (ژئوئید) می‌باشد جمعیت این شهرستان در سرشماری سال ۱۳۹۵، ۵۲۶۴۹ نفر بود و مرکز آن شهر ماسال است. شهرستان ماسال که سابقاً جزئی از منطقه وسیع تالش بود در سال ۷۶ مستقل و به شهرستان تبدیل شد که شامل دو بخش: مرکزی و شاندرمن است. بر اساس آمار سال ۱۳۹۵ بخش شاندرمن از ۲ دهستان به نام‌های شیخ‌نشین و شاندرمن و یک شهر به نام بازار جمعه تشکیل شده است. مساحت این بخش ۲۸۶ کیلومتر مربع است. این بخش دارای ۶۹۵۵ خانوار و با جمعیتی معادل ۲۲۰۷ نفر که ۱۶۲۷۸ نفر

شهرستان ماسال در مختصات ۳۷ درجه و ۱۵ دقیقه تا ۳۷ درجه و ۳۵ دقیقه عرض شمالی از خط استوا و ۴۸ درجه و ۴۳ دقیقه تا ۴۹ درجه و ۱۴ دقیقه طول شرقی از نصف النهار مبدا و در فاصله ۵۰ کیلومتری شمال غرب شهر رشت واقع شده است. این شهرستان از شمال به شهرستان رضوانشهر و از جنوب به شهرستان فومن و صومعه‌سرا (حد شرقی و جنوب شرقی) از مشرق به شهرستان صومعه‌سرا و از مغرب به استان اردبیل (شهرستان خلخال، بخش شاهرود) محدود است. وسعت این شهرستان در حال حاضر ۴۸۶ کیلومتر مربع است حداکثر در ازای ماسال از شرق به غرب ۳۸ کیلومتر و پهنای آن از شمال به جنوب ۱۰ تا

جمعیت در نقاط روستایی و ۵۷۲۹ نفر در شهر بازار جمعه شاندرمن سکونت دارند (فرمانداری استان گیلان، ۱۳۹۵).

شکل ۱. نقشه موقعیت جغرافیایی منطقه شاندرمن، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

سبد بافی و حصیر بافی)، سفال‌گری؛ در حیطه صنعت نیز گاوداری‌های صنعتی می‌باشد.

مطابق جدول (۴)، در حیطه کشاورزی، کشت ارگانیک برنج با مقدار میانگین ۵۵/۶۴، در حیطه دامداری، پروراندی گاو شیری با مقدار میانگین ۱۴/۷۸، در حیطه خدمات گردشگری نیز رستوران سنتی و آلاچیق چوبی با مقدار میانگین ۴۱/۹۳، در بخش مشاغل خانگی و کارگاههای صنعتی، فراوری ترشی جات و شوری جات با مقدار میانگین ۴۶/۵۰، در حیطه صنایع دستی نیز، دست بافت پشمی و ابریشمی و نخی با مقدار میانگین ۱۸/۵۴، بیشترین کسب کارها را در منطقه شاندرمن به خود اختصاص داده‌اند. همچنین نتایج نشان داد، به ترتیب حیطه‌های کشاورزی با مقدار ۰/۲۷، دامداری با مقدار ۰/۲۵، صنعت با مقدار ۰/۱۰، صنایع دستی با مقدار ۰/۱۰، مشاغل خانگی و کارگاههای صنعتی با مقدار ۰/۰۸، خدمات گردشگری با مقدار ۰/۲۰، بالاترین و پایین‌ترین حیطه‌های کسب و کار را در منطقه شاندرمن به خود اختصاص داده‌اند.

در ادامه نیز از پاسخگویان پرسیده شد: آیا از اعتبارات بانک کشاورزی در ایجاد و راه‌اندازی کسب و کارهای خرد استفاده کرده‌اید؟ شکل (۳)، ملاحظه می‌گردد که ۲۸۷ نفر

۳. یافته‌های تحقیق

یافته‌های توصیفی

نوع فعالیت کسب و کار روستایی و میزان اعتبارات از بانک کشاورزی

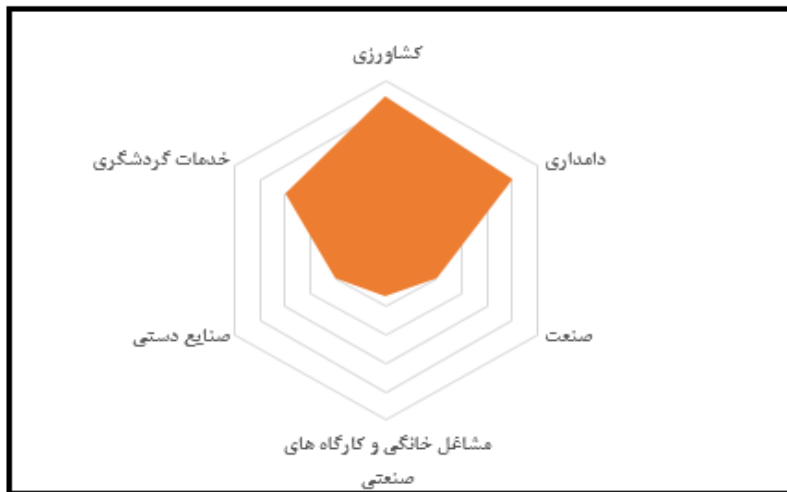
مطابق با نتایج جدول (۳)، میزان درصد هر یک از فعالیت نوآورانه کسب و کار منطقه شاندرمن را نشان می‌دهد. فعالیت کسب و کارهای خرد در منطقه شاندرمن در حیطه کشاورزی شامل: کاشت ارگانیک برنج، گیاهان دارویی، اصلاح بذر و پرورش قارچ، پرورش گل و گیاه؛ در حیطه دامداری شامل: مزرعه پرورش ماهی در سطح متوسط، مزرعه پرورشی گاو شیری، پروراندی گوساله. گوسفند، کلتی‌های پرورش زنبور عسل، پرورش مرغ، بلدرچین و بوقلمون، جوجه‌کشی و اردک، در حیطه خدمات گردشگری نیز شامل: ساخت اقامتگاه‌های بوم‌گردی، رستوران سنتی و آلاچیق درختی، در حیطه مشاغل خانگی و کارگاه‌های صنعتی نیز شامل: فراوری ترشی جات و شوری جات، کارگاه‌های خیاطی، بافندگی و قلاب‌دوزی، ربان‌دوزی و رومیزی؛ در بخش صنایع دستی نیز شامل: صنایع دستی از جمله (نمد مالی، دست بافت پشمی و ابریشمی و نخی، قالی بافی، چموش‌دوزی، چوب کاری، قلاب‌دوزی، کدوی منقوش، مروارید بافی، بامبو بافی،

(۷۷/۱۵) برای راه‌اندازی و یا تداوم و ارتقاء فعالیت کسب و کار - تسهیلات بانکی استفاده نکرده‌اند و در عوض از سرمایه شخصی های خرد به عنوان سرمایه ثابت و یا در گردش از وام و اعتبارات بانک کشاورزی استفاده کرده‌اند و ۸۵ نفر (۲۲/۸۴ درصد) از کرده‌اند.

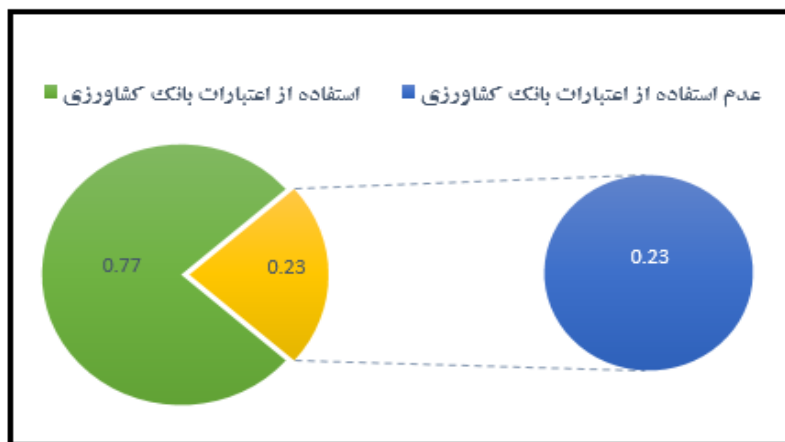
جدول ۴. میزان فعالیت‌های کسب و کارهای خرد در منطقه شاندرمن

ردیف	فعالیت	میزان (درصد)	نوع فعالیت	میزان (درصد)
۱	کاشت ارگانیک برنج	۵۵/۶۴	کشاورزی	۰/۲۷
۲	گیاهان دارویی	۱۷/۴۷		
۳	اصلاح بذر و پرورش قارچ	۱۴/۵۱		
۴	پرورش گل و گیاه	۱۲/۳۶		
۱	پرورش ماهی در سطح متوسط	۸/۳۳	دامداری	۰/۲۵
۲	پرورش گوسفند	۹/۴۰		
۳	پروراندی گوساله	۱۰/۴۸		
۴	پروراندی گاو شیری	۱۴/۷۸		
۵	کلتی‌های پرورش زنبور عسل	۱۱/۵۵		
۶	پرورش مرغ	۹/۱۳		
۷	پرورش بلدرچین	۸/۶۰		
۸	پرورش بوقلمون	۱۱/۵۵		
۹	جوجه کشی مرغ و اردک	۱۲/۰۹		
۱	گاو‌داری صنعتی	۱۹/۰۸	صنعت	۰/۱۰
۱	فراوری ترشی جات و شورجیات	۴۶/۵۰	مشاغلی خانگی و کارگاه‌های صنعتی	۰/۰۸
۲	کارگاه‌های خیاطی	۲۰/۹۶		
۳	بافندگی و قلاب‌دوزی	۱۷/۴۷		
۴	ربان‌دوزی و رومیزی	۱۵/۰۵		
۱	دست بافت پشمی و ابریشمی و نخی	۱۸/۵۴	صنایع دستی	۰/۱۰
۲	نمد مالی	۸/۶۰		
۳	قالی بافی	۱۳/۷۰		
۴	چوب کاری	۹/۱۳		
۵	قلاب دوزی، چموش دوزی	۸/۸۷		
۶	کدوی منقوش	۶/۹۸		
۷	مروارید بافی	۵/۶۴		
۸	بامبو بافی	۸/۶۰		
۹	سبد بافی و حصیر بافی	۸/۸۷		
۱۰	سفال‌گری	۱۱/۰۲		
۱	ایجاد اقامتگاه‌های بوم گردی	۳۸/۹۷	خدمات گردشگری	۰/۲۰
۲	رستوران سنتی و آلاچیق چوبی	۴۱/۹۳		

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

شکل ۲. نمودار حیطة‌های کسب و کارهای خرد در منطقه شاندرمن، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

شکل ۳. نمودار استفاده از اعتبارات بانک کشاورزی در ایجاد و راه‌اندازی کسب و کارهای خرد، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

یافته‌های تحلیلی

بوروکراسی اداری در زمینه دریافت تسهیلات با مقدار میانگین ۳/۲۱، در اولویت قرار دادن کسب و کارهای خرد در زمینه پرداخت وام با مقدار میانگین ۳/۰۳، متناسب بودن میزان وام با اعتبار مورد نیاز جهت راه‌اندازی و تقویت کسب و کار با مقدار میانگین ۳/۴۰، کمک به بازسازی تجهیزات با مقدار میانگین ۳/۱۳، تامین سرمایه در گردش با مقدار میانگین ۳/۳۴، مطلوبیت وام‌های بانک کشاورزی از نظر وثیقه با مقدار میانگین ۳/۰۰، مطلوبیت وام‌های بانک کشاورزی از نظر انعطاف‌پذیری با مقدار میانگین ۳/۱۶، زمان مناسب برای بازپرداخت اقساط با مقدار میانگین ۳/۱۲، می‌باشد.

بر این اساس با توجه به نتایج یافته‌ها و با احتساب دامنه طیفی که بین ۱ تا ۵ و بر اساس طیف لیکرت در نوسان است. این میزان در همه شاخص‌های (مالی و اقتصادی) بیشتر از عدد مطلوبیت ۳ ارزیابی شده و در سطح آلفای ۰/۰۰۰ معنادار است.

در پی وضعیت هر یک از شاخص‌های (مالی و اقتصادی) بانک کشاورزی از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شده است. برای جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه بسته، دارای جهت مثبت و طیف پنج گزینه‌ای لیکرت ۱ تا ۵ (خیلی کم، امتیاز ۱، کم: امتیاز ۲، متوسط: امتیاز ۳، زیاد: امتیاز ۴، خیلی زیاد: امتیاز ۵) صورت گرفت. بنابراین هر چقدر میانگین هر یک از شاخص‌های مورد بررسی از حد وسط که در طیف لیکرت (۳) است، کمتر باشد، بیانگر وضعیت نامطلوب اعتبارات بانک کشاورزی در ایجاد کسب و کارهای خرد است، ولی هر چه میانگین هر یک از گویه‌ها بالاتر از حد وسط باشد، نشان‌دهنده وضعیت مطلوب اعتبارات بانک کشاورزی در ایجاد کسب و کارهای خرد در منطقه شاندرمن است. مطابق نتایج به دست آمده، شاخص اعطای تسهیلات بانکی با بهره پایین با مقدار میانگین ۳/۶۱، کاهش

نتایج در واقع گویای وضعیت مطلوب شاخص‌های مالی و اقتصادی بانک کشاورزی در راه‌اندازی کسب و کارهای خرد منطقه شاندرمن می‌باشد. نتایج به شرح جدول (۵) می‌باشد.

جدول ۵. بررسی وضعیت شاخص‌های (اعتبارات مالی و اقتصادی) بانک کشاورزی در راه‌اندازی کسب و کارهای خرد

حد متوسط (۳): میانگین فرضی			میانگین		شاخص
فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵	معناداری	T			
پایین	(۲ دامنه)		بالا	پایین	
۳/۰۸	۰/۰۰۰	۲۳/۹۰۰	۳/۶۸	۳/۶۱	اعطای تسهیلات بانکی با بهره پایین
۲/۹۸	۰/۰۰۰	۲۳/۸۲۴	۳/۳۵	۳/۲۱	کاهش بوروکراسی اداری در زمینه در زمینه دریافت تسهیلات
۲/۸۷	۰/۰۰۰	۲۲/۴۶۲	۳/۱۱	۳/۰۳	در اولویت قرار دادن کسب و کارهای خرد در زمینه پرداخت وام
۳/۲۱	۰/۰۰۰	۲۴/۴۵۳	۳/۵۲	۳/۴۰	متناسب بودن میزان وام با اعتبار مورد نیاز جهت راه‌اندازی و تقویت کسب و کار
۳/۰۲	۰/۰۰۰	۲۴/۵۵۰	۳/۳۳	۳/۱۳	کمک به بازسازی تجهیزات
۳/۱۲	۰/۰۰۰	۲۴/۵۵۴	۳/۴۵	۳/۳۴	تامین سرمایه در گردش
۲/۸۸	۰/۰۰۰	۲۴/۴۱۱	۳/۰۹	۳/۰۰	مطلوبیت وام‌های بانک کشاورزی از نظر وثیقه
۳/۰۴	۰/۰۰۰	۲۶/۴۳۲	۳/۱۹	۳/۱۴	مطلوبیت وام‌های بانک کشاورزی از نظر انعطاف‌پذیری
۲/۸۹	۰/۰۰۰	۲۳/۶۲۷	۳/۲۸	۳/۱۲	زمان مناسب برای بازپرداخت اقساط

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

ارتباط معنادار و مثبت بین دو متغیر مستقل و وابسته است. در ادامه نیز پس از ارتباط معنادار و مثبت بین این دو متغیر، به منظور بررسی و میزان تاثیرپذیری هر یک از شاخص‌های پایداری کسب و کارهای خرد با اعتبارات بانک کشاورزی، از مدل FARAS استفاده شد. در ابتدا قبل از هر گونه تحلیل، علامت اختصاری هر یک از عوامل مشخص گردید.

پس از نرمال‌سازی مقادیر اولیه ماتریس تصمیم به تعیین مقدار تابع بهینگی و درجه مطلوبیت هر گزینه پرداخته شده است (جدول ۹).

در ادامه نیز با توجه به وضعیت مطلوب اعتبارات مالی و اقتصادی بانک کشاورزی در راه‌اندازی کسب و کارهای خرد منطقه شاندرمن، به بررسی و ارتباط اعتبارات بانک کشاورزی و پایداری کسب و کارهای خرد پرداخته شد. نتایج به شرح جدول (۶) می‌باشد.

مطابق جدول (۶)، میزان همبستگی بین اعتبارات بانک کشاورزی و مولفه‌های اشتغال‌زایی (۰/۵۶۷)، توانمندسازی ۰/۵۵۴، رشد اقتصادی ۰/۵۴۳، تناسب با محیط زیست ۰/۴۵۶، مدیریتی ۰/۴۴۳، و سطح معناداری ۰/۰۰۰، گویای

جدول (۶): میزان همبستگی بین اعتبارات بانک کشاورزی و پایداری کسب و کارهای خرد منطقه شاندرمن

ردیف	مولفه‌های وابسته	مولفه مستقل	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
۱	اشتغال‌زایی		۰/۵۶۷	۰/۰۰۰
۲	توانمندسازی	اعتبارات بانک کشاورزی	۰/۵۵۴	۰/۰۰۰
۳	رشد اقتصادی		۰/۵۴۳	۰/۰۰۰
۴	تناسب با محیط زیست		۰/۴۵۶	۰/۰۰۰
۵	مدیریتی		۰/۴۴۳	۰/۰۰۰

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

جدول ۷. علامت اختصاری هر یک از شاخص‌ها

مولفه	شاخص	علامت اختصاری
اشتغال‌زایی	ایجاد اشتغال و کاهش بیکاری برای جوانان	C11
	فراهم کردن بستر جهت توسعه مشاغل خانگی	C12

C13	فراهم کردن بستر جهت ایجاد کسب و کارهای جدید	
C14	فراهم کردن بستر جهت گسترش و توسعه کسب و کار قبلی	
C15	فعال کردن پتانسیل های تولیدی	
C16	کمک در ایجاد خوداشتغالی	
C17	ایجاد اشتغال برای اعضای خانواده	
C18	کاهش بیکاری فصلی	
C19	افزایش سرمایه گذاری (خرید تجهیزات و امکانات از قبیل ماشین آلات و غیره)	
C21	افزایش رضایت شغلی	
C22	افزایش خوداتکایی	
C23	افزایش قدرت ریسک پذیری افراد	
C24	افزایش تاب آوری اقتصادی	
C25	الزام به بیمه کارکنان جهت تامین آتیه آینده	
C26	کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	توانمندسازی
C27	افزایش قدرت برنامه ریزی برای واحد اقتصادی	
C28	افزایش امنیت شغلی	
C29	افزایش مهارت شغلی	
C30	افزایش نوآوری و خلاقیت در کسب و کار	
C31	تناسب کسب و کارهای خرد با تخصص نیروی کار	
C41	تنوع در محصولات کشاورزی و تولیدی	
C42	افزایش تولید در بخش کشاورزی و تولیدی	رشد اقتصادی
C43	افزایش فرصت های شغلی	
C51	حفظ بافت های تاریخی و گردشگری	
C52	جلوگیری از آلودگی منابع آبی (کیفیت آب)	
C53	جلوگیری از کاهش کمیت آب	
C54	جلوگیری از آلودگی منابع خاک	
C55	آسیب نرساندن به مراتع، جنگل ها	تناسب با محیط زیست
C56	حفظ گونه های گیاهی و جانوری مختص به منطقه	
C57	روتنی اکوتوریسم	
C58	مکان یابی مناسب کسب و کار	
C61	مدیریت دانش و اطلاعات در کسب و کار	
C62	مدیریت مشارکتی در کسب و کار	مدیریتی
C63	وجود برنامه ای برای مدیریت رسک های تولیدی و بازاری	

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

جدول (۹): مقدار تابع بهینگی و درجه مطلوبیت

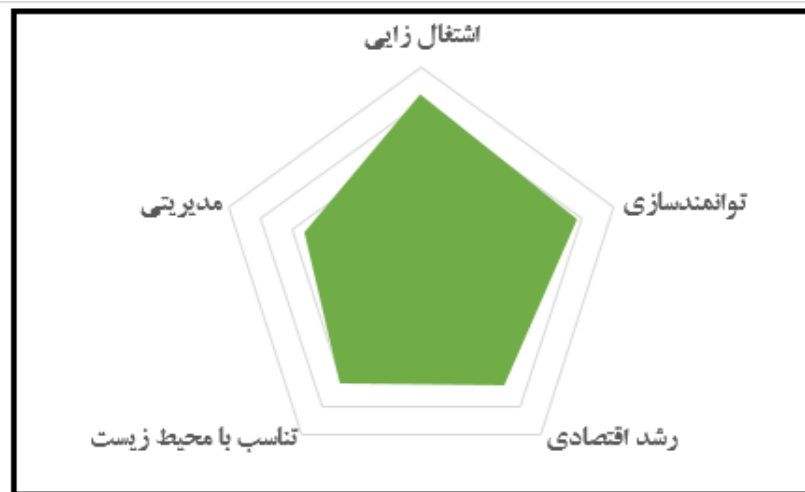
	اشتغالزایی			توانمندسازی			رشد اقتصادی			تناسب با محیط زیست			مدیریتی		
	α	β	γ	α	β	γ	α	β	γ	α	β	γ	α	β	γ
$\otimes S$	0.234	0.256	0.231	0.276	0.243	0.213	0.213	0.221	0.231	0.187	0.200	0.213	0.211	0.198	0.198
S_i		0.266			0.241			0.198			0.213			0.176	
K_i		0.522			0.484			0.419			0.413			0.365	

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

جدول (۸): ادغام نظر خبره‌ها

	اشتغال‌زایی			توانمندسازی			رشد اقتصادی			تناسب با محیط زیست			مدیریتی		
	α	β	γ	α	β	γ	α	β	Γ	A	β	γ	α	β	γ
C11	3.87	3.66	3.77	3.12	3.55	2.99	2.88	3.32	3.33	3.66	3.333	3.65	3.22	3.32	3.22
C12	3.66	3.44	3.31	3.65	3.12	3.32	3.99	3.13	3.12	3.10	3.54	2.44	3.21	3.33	3.21
C13	3.13	4.32	3.11	3.12	3.23	3.31	3.56	3.11	3.21	3.11	3.09	3.10	4.22	3.21	3.10
C14	2.89	3.11	3.22	3.65	3.11	3.65	3.23	3.11	3.21	3.22	3.10	3.04	4.22	3.31	3.21
C15	3.10	3.11	3.21	3.22	3.21	3.34	3.33	3.41	3.21	4.31	3.11	3.21	3.21	3.31	3.33
C16	3.44	3.98	4.33	3.77	3.66	4.12	6.12	6.44	6.87	4.33	3.54	3.32	4.41	3.33	3.13
C17	3.65	3.88	4.87	3.41	3.44	4.66	5.67	7.99	6.99	4.33	3.44	3.45	2.22	3.11	3.10
C18	3.45	3.43	3.44	4.87	3.55	4.44	6.19	8/99	6.43	4.12	3.21	3.45	3.21	3.11	3.13
C19	4.54	3.65	4.56	3.77	4.32	4.67	7.33	5.00	6.55	3.77	3.65	3.33	3.12	3.11	3.21
C21	4.87	3.14	3.66	3.12	4.41	4.33	6.54	5.98	6.32	3.66	3.44	4.12	3.11	3.21	3.14
C22	4.42	3.99	3.77	3.55	4.45	4.65	6.55	5.88	6.88	3.12	3.21	4.41	3.10	3.11	3.11
C23	4.87	4.33	3.44	4.66	3.76	4.33	7.66	6.13	8.33	4.22	3.14	4.44	3.21	3.10	3.10
C24	3.33	5.54	3.78	3.45	3.85	6.78	6.56	6.67	7.76	3.44	3.41	3.67	4.31	3.12	3.11
C25	3.44	3.98	4.33	3.77	3.66	4.12	6.74	6.34	6.87	3.33	4.89	3.95	4.12	3.11	3.45
C26	4.67	4.57	4.43	4.56	4.76	3.54	7.66	6.53	3.44	4.33	3.44	3.45	3.21	3.21	3.12
C27	4.22	4.54	4.33	4.21	4.65	4.55	4.77	4.32	4.53	4.11	3.32	5.12	3.66	3.22	3.11
C28	3.54	4.12	4.22	4.11	3.98	3.86	3.71	4.10	5.11	3.12	3.44	3.45	3.10	3.09	3.03
C29	3.87	3.66	3.77	3.12	3.55	2.99	2.88	3.32	3.33	3.66	3.33	3.65	3.12	3.10	3.21
C30	3.41	3.44	3.56	3.22	3.21	3.14	3.32	3.33	3.43	3.21	3.22	3.44	3.12	3.21	3.33
C31	3.44	3.98	3.33	3.12	3.33	3.11	3.32	3.45	3.56	3.31	3.41	3.22	3.22	3.21	3.11
C41	3.45	3.54	3.55	3.31	3.41	3.13	3.11	3.21	3.11	3.55	2.98	3.11	3.33	3.44	3.21
C42	3.14	3.21	3.33	3.21	3.32	3.14	3.44	4.21	3.22	3.13	3.13	3.22	3.11	3.12	3.32
C43	4.23	3.33	3.56	3.09	3.11	3.11	3.21	3.22	3.21	3.11	3.10	3.21	3.22	3.11	3.04
C51	3.21	3.11	3.34	3.22	3.14	3.45	3.45	3.32	3.41	3.12	3.41	3.11	3.99	4.44	3.55
C52	3.15	3.21	3.32	3.16	3.43	3.23	3.32	3.51	3.32	3.09	3.05	3.09	3.21	3.16	3.6
C53	3.23	3.32	3.11	3.21	3.56	3.33	3.31	3.55	3.43	3.03	3.11	3.11	3.36	3.55	3.23
C54	3.54	3.12	3.77	3.12	3.55	3.33	3.31	3.11	3.21	3.31	3.22	3.21	3.51	3.21	3.54
C55	3.11	3.54	3.54	3.32	3.11	3.21	3.54	3.10	3.12	3.21	3.11	3.41	4.10	3.54	3.44
C56	3.14	3.55	3.66	3.33	3.10	3.13	3.21	3.31	3.41	3.10	3.17	3.15	3.12	3.15	3.21
C57	3.45	3.67	3.61	3.21	3.11	3.13	3.21	3.11	3.21	3.33	3.21	3.45	3.11	3.21	3.14
C58	3.65	3.78	3.57	3.54	3.23	3.17	3.32	3.10	3.25	3.09	3.05	3.11	3.10	3.11	3.11
C61	3.54	3.56	3.61	3.55	3.33	3.11	3.12	3.21	3.32	3.12	3.42	3.33	3.21	3.21	3.16
C62	3.43	3.89	3.65	3.67	3.10	3.31	3.11	3.21	3.11	3.12	3.21	3.41	3.13	3.26	3.10
C63	3.34	3.66	3.67	3.43	3.12	3.11	3.21	3/21	3.11	3.09	3.14	3.14	3.12	3.21	3.45

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

شکل ۴. نمودار وزن نهایی مولفه‌های پایداری کسب و کارهای خرد، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

های تصمیم، ابتدا پرسشنامه‌ای برای انجام روش بهترین بدترین فازی بین خبرگان توزیع گردید تا بهترین (بیشترین) و بدترین (کمترین) تاثیرپذیری شاخص‌های پایداری کسب و کارهای خرد از اعتبارات بانک کشاورزی منطقه شاندرمن توسط هر یک از اعضای گروه خبرگان تعیین گردد. در ادامه نیز با استفاده از متغیرهای زبانی، ترجیحات کیفی بهترین شاخص نسبت به سایر شاخص‌ها تعیین گردیده شد.

مطابق نتایج به دست آمده، به ترتیب مولفه‌های اشتغال-زایی با مقدار وزن ۰/۵۲۲، توانمندسازی با مقدار وزن ۰/۴۸۴، رشد اقتصادی با مقدار وزن ۰/۴۱۹، تناسب با محیط زیست با مقدار وزن ۰/۴۱۳، مدیریتی با مقدار وزن ۰/۳۶۵، بیشترین و کمترین میزان تاثیرپذیری را از اعتبارات بانک کشاورزی به خود اختصاص داده‌اند. در ادامه نیز با استفاده از مدل Fuzzy BWM به وزن-دهی هر یک از شاخص‌ها پرداخته شد. پس از ساخت معیار-

جدول ۱۰. میزان تاثیرپذیری شاخص‌های پایداری کسب و کارهای خرد از اعتبارات بانک کشاورزی منطقه شاندرمن

مؤلفه	اوزان مؤلفه	شاخص	اوزان شاخص	اوزان کلی
اشتغال‌زایی	۰/۵۲۲	ایجاد اشتغال و کاهش بیکاری برای جوانان	۰/۳۱۲	۰/۱۶۳
		فراهم کردن بستر جهت توسعه مشاغل خانگی	۰/۳۲۲	۰/۱۶۹
		فراهم کردن بستر جهت ایجاد کسب و کارهای جدید	۰/۳۳۲	۰/۱۷۴
		فراهم کردن بستر جهت گسترش و توسعه کسب و کار قبلی	۰/۳۳۴	۰/۱۷۵
		فعال کردن پتانسیل‌های تولیدی	۰/۲۵۴	۰/۱۳۳
		کمک در ایجاد خوداشتغالی	۰/۳۴۴	۰/۱۸۰
		ایجاد اشتغال برای اعضای خانواده	۰/۳۱۲	۰/۱۶۳
		کاهش بیکاری فصلی	۰/۲۹۸	۰/۱۵۶
		افزایش سرمایه‌گذاری (خرید تجهیزات و امکانات از قبیل ماشین آلات و ..)	۰/۲۳۱	۰/۱۲۱
		افزایش رضایت شغلی	۰/۳۳۱	۰/۱۶۱
توانمندسازی	۰/۴۸۴	افزایش خوداتکایی	۰/۳۴۵	۰/۱۶۷
		افزایش قدرت ریسک‌پذیری افراد	۰/۳۵۱	۰/۱۷۰
		افزایش تاب‌آوری اقتصادی	۰/۳۳۵	۰/۱۶۳
		الزام به بیمه کارکنان جهت تامین آتیه آینده	۰/۳۶۱	۰/۱۷۵
		کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	۰/۳۲۱	۰/۱۵۶

۰/۱۶۲	۰/۳۳۴	افزایش قدرت برنامه‌ریزی برای واحد اقتصادی	
۰/۱۵۶	۰/۳۲۱	افزایش امنیت شغلی	
۰/۱۶۶	۰/۳۴۱	افزایش مهارت شغلی	
۰/۱۶۳	۰/۳۳۶	افزایش نوآوری و خلاقیت در کسب و کار	
۰/۱۷۱	۰/۳۵۳	تناسب کسب و کارهای خرد با تخصص نیروی کار	
۰/۱۴۲	۰/۳۴۱	تنوع در محصولات کشاورزی و تولیدی	
۰/۱۴۵	۰/۳۴۵	افزایش تولید در بخش کشاورزی و تولیدی	۰/۴۱۹ رشد اقتصادی
۰/۱۴۵	۰/۳۴۵	افزایش فرصت‌های شغلی	
۰/۱۴۹	۰/۳۵۵	حفظ بافت‌های تاریخی و گردشگری	
۰/۱۳۸	۰/۳۳۲	جلوگیری از آلودگی منابع آبی (کیفیت آب)	
۰/۱۴۱	۰/۳۴۱	جلوگیری از کاهش کمیت آب	
۰/۱۳۹	۰/۳۳۶	جلوگیری از آلودگی منابع خاک	۰/۴۱۳ تناسب با محیط زیست
۰/۱۴۳	۰/۳۴۵	آسیب نرساندن به مراتع، جنگل‌ها	
۰/۱۴۸	۰/۳۵۱	حفظ گونه‌های گیاهی و جانوری مختص به منطقه	
۰/۱۴۹	۰/۳۵۵	رونق اکوتوریسم	
۰/۱۳۵	۰/۳۲۱	مکان‌یابی مناسب کسب و کار	
۰/۱۱۴	۰/۳۱۱	مدیریت دانش و اطلاعات در کسب و کار	
۰/۱۲۶	۰/۳۴۴	مدیریت مشارکتی در کسب و کار	۰/۳۶۵ مدیریتی
۰/۱۱۸	۰/۳۳۲	وجود برنامه‌ای برای مدیریت رسک‌های تولیدی و بازاری	

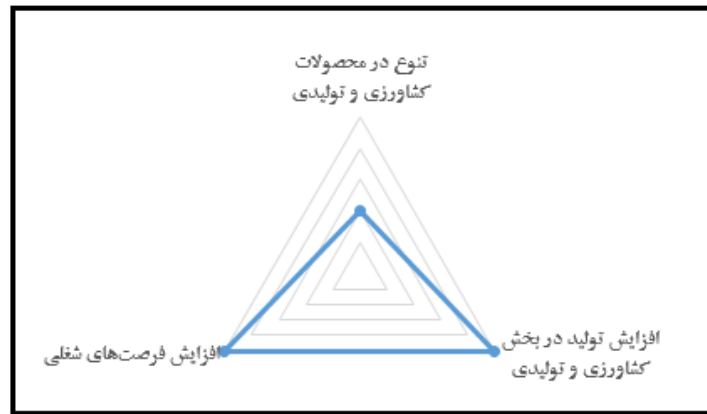
منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

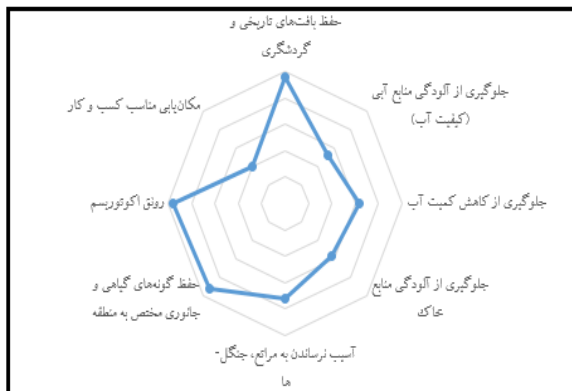
شکل ۵. نمودار وزن نهایی شاخص‌های تاثیرپذیر مولفه اشتغال‌زایی از اعتبارات بانک کشاورزی، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

شکل ۶. نمودار وزن نهایی شاخص‌های تاثیرپذیر مولفه توانمندسازی از اعتبارات بانک کشاورزی، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

شکل ۷. نمودار وزن نهایی شاخص‌های تأثیرپذیر مولفه رشد اقتصادی از اعتبارات بانک کشاورزی، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

شکل ۸ و ۹. نمودار وزن نهایی شاخص‌های تأثیرپذیر مولفه‌های تناسب با محیط زیست و مدیریتی از اعتبارات بانک کشاورزی،

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

مدیریت دانش و اطلاعات در کسب و کار با مقدار وزن ۰/۱۱۴، بیشترین و کمترین میزان تأثیرپذیری را از اعتبارات بانک کشاورزی به خود اختصاص داده‌اند.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به بررسی نقش اعتبارات بانک کشاورزی در تسریع فرایند پایداری کسب و کارهای خرد در منطقه شاندرمن پرداخته شده است. نتایج نشان داد، کسب و کار-های خرد در منطقه شاندرمن در پنج بخش (کشاورزی، دامداری، صنعت، خدمات، صنایع دستی) صورت گرفته است که بر اساس یافته‌های میدانی صورت گرفته بیشترین میزان کسب و کارهای خرد در حیطه کشاورزی می‌باشد. در واقع سیمای منطقه شاندرمن و جغرافیایی روستایی آن از طبیعتی بسیار جذاب، جاذبه‌های کشاورزی بخصوص شالیزارها، باغات کوچک برخوردار بوده که بستر مناسبی برای شکل‌گیری کسب و کارهای خرد در این بخش را

مطابق نتایج به دست آمده، در مولفه اشتغال‌زایی، شاخص‌های کمک در ایجاد خوداشتغالی با وزن ۰/۱۸۰، افزایش سرمایه‌گذاری (خرید تجهیزات و امکانات از قبیل ماشین آلات و ..) با مقدار وزن ۰/۱۲۱، در مولفه توانمندسازی نیز، شاخص‌های الزام به بیمه کارکنان جهت تامین آتیه آینده با مقدار وزن ۰/۱۷۵، کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران و افزایش امنیت شغلی با مقدار وزن ۰/۱۵۶، در مولفه رشد اقتصادی نیز، شاخص‌های افزایش تولید در بخش کشاورزی و تولیدی با مقدار وز ۰/۱۴۵، تنوع در محصولات کشاورزی و تولیدی با مقدار وزن ۰/۱۴۲، در مولفه تناسب با محیط زیست، شاخص رونق اکوتوریسم و حفظ بافت‌های تاریخی و گردشگری با مقدار وزن ۰/۱۴۹، جلوگیری از آلودگی منابع آبی (کیفیت آب) با مقدار وزن ۰/۱۳۸، در مولفه مدیریتی نیز، شاخص‌های مدیریت مشارکتی در کسب و کار با مقدار وزن ۰/۱۲۶، و شاخص

فرصت ایجاد کسب و کارهای جدید به ویژه پایداری کسب و کارهای خرد شده است. در واقع اعتبارات بانک کشاورزی از طریق ارائه تسهیلات مالی کم بهره، سهولت و کاهش بروکراسی اداری در زمینه دریافت تسهیلات، فراهم آوردن زمینه‌های بهبود عملکرد نجاری، توانمندسازی مردم، توانسته است نقش بسزایی در پایداری کسب و کارهای خرد ایفا نماید. در ادامه نیز نتایج نشان داد، در بین مولفه‌های پایداری، مولفه اشتغال‌زایی بیشترین میزان تاثیرپذیری از اعتبارات بانک کشاورزی را به خود اختصاص داده است. در واقع ارائه اعتبارات بانکی در ایجاد کسب و کارهای خرد در منطقه شاندرمن، همانند پلی ارتباطی بین تولیدات بخش کشاورزی و بخش‌های صنعت، دامداری، صنعت، صنایع دستی و خدمات عمل کرده است. این گونه کسب و کارهای خرد قادرند برای فعالیت خود از نیروی انسانی مازاد در بخش کشاورزی و غیره به صورت دائم و یا فصلی استفاده کنند و با ایجاد فرصت‌های شغلی متعدد و سطوح دستمزدی قابل رقابت با سطح دستمزدی در شهر باعث معکوس شدن روند مهاجرت شوند، و علاوه بر اشتغال و افزایش درآمد در استفاده از نیروی کار فصلی و بومی، فعال کردن پتانسیل‌های تولیدی و غیره موثر واقع گردند.

همچنین نتایج وزن‌دهی شاخص‌ها نشان داد، در مولفه اشتغال‌زایی، شاخص‌های کمک در ایجاد خوداشتغالی و افزایش سرمایه‌گذاری (خرید تجهیزات و امکانات از قبیل ماشین آلات و ..)، در مولفه توانمندسازی نیز، شاخص‌های الزام به بیمه کارکنان جهت تامین آتیه آینده، کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران و افزایش امنیت شغلی، در مولفه رشد اقتصادی نیز، شاخص‌های افزایش تولید در بخش کشاورزی و تولیدی، تنوع در محصولات کشاورزی و تولیدی، در مولفه تناسب با محیط زیست، شاخص رونق اکوتوریسم و حفظ بافت‌های تاریخی و گردشگری،

فراهم کرده است. در ادامه نیز بر اساس مطالعات صورت گرفته مشخص شد که کارآفرینان در ایجاد کسب و کارهای خرد از اعتبارات بانک کشاورزی استفاده کردند، پر واضح است که یکی از ارکان مهم موفقیت کسب و کارها و علی‌الخصوص فعالیت‌های کسب و کارهای خرد، حمایت دولت و بانک‌ها از جمله بانک کشاورزی از کسب و کارهای جدید و نوپاست، که در منطقه شاندرمن این موضوع کاملاً مشخص می‌باشد. حال بین میزان استفاده از اعتبارات و بخش کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. در واقع بر اساس گزارش بانک مرکزی، بانک کشاورزی مهمترین موسسه مالی است که در زمینه تامین مالی بخش کشاورزی کشور فعالیت می‌کند و تامین مالی فعالان و کارآفرینان در این بخش از مهمترین اهداف آن است. در راستای رسیدن به این هدف، به نظر می‌رسد که بررسی میزان اثربخشی اعتبارات بانک کشاورزی به بخش کشاورزی می‌تواند این بانک را در تصمیم‌گیری‌های آتی در زمینه ارائه اعتبار به کارآفرینان کسب و کار در حیطه کشاورزی منطقه شاندرمن یاری دهد.

همچنین بر اساس پژوهش حاضر، پایداری کسب و کارهای خرد را اینگونه تعریف نمودیم که ارزش اقتصادی ایجاد کند، ثروت عمومی همراه با مکانیسم مناسب برای توزیع آن را افزایش دهد، توجیه اقتصادی داشته باشد و محیط زیست را تخریب ننماید، و در نهایت به شکل مناسب مدیریت شود. در این راستا، پایداری کسب و کارهای خرد را در مولفه‌های اشتغال‌زایی، رشد اقتصادی، توانمندسازی، تناسب با محیط زیست، مدیریتی مورد سنجش قرار دادیم، و نتایج گویای ارتباط معنادار و مثبت بین این مولفه‌ها و اعتبارات بانک کشاورزی منطقه شاندرمن است. یافته‌ها در این بخش نشان داد که اعتبارات بانک کشاورزی، از طریق ارتقای سرمایه‌های اندک مردم منطقه شاندرمن و تامین سرمایه در گردش کسب و کارها، سبب فراهم نمودن

- earthquake risk in worn-out urban structures with the combined approach of the fuzzy Delphi technique of the BMW model. *Applied Research Journal of Geographical Sciences*. 20 (59). (In Persian). <https://jgs.khu.ac.ir/article-1-3763-fa.pdf>.
- Aliakbari noori, F. Shafiyi Nikabadi, M. (2014). Justification and selection of advanced technology: Application of FNP-FARAS integrated approach, *Technology Development Management Quarterly*. 2 (3). (In Persian). https://jtdm.irostr.ir/article_223_27f2d0e245e049604ece03875200cba3.pdf
- Babajide, A. A. (2012). Effects of microfinance on micro and small enterprises (MSEs) growth in Nigeria. *Asian Economic and Financial Review*, 2(3), 463-477. <https://archive.aessweb.com/index.php/5002/article/view/773>
- Berger, Allen N. & Black, Lamont K. (2011). Bank size, lending technologies, and small business finance. *Journal of Banking & Finance*, Elsevier, vol. 35(3), 724-735. https://www.researchgate.net/publication/257211835_Bank_Size_Lending_Technologies_and_Small_Business_Finance
- Carter, C.R. and Rogers, D.S. 2008. A framework of sustainable supply chain management: moving toward new theory. *International Journal of Physical Distribution and Logistics Management*, 38 (5): 360-387. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/09600030810882816/full/html>
- Driga, O., Lafuente, E., and Vaillant, Y. 2009. Reasons behind the Relatively Lower Entrepreneurial Activity Levels of Rural Women: looking into rural Spain. *Sociologia Ruralis*, 49(1): 70-96. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-9523.2008.00475.x>
- جلوگیری از آلودگی منابع آبی (کیفیت آب)، در مولفه مدیریتی نیز، شاخص‌های مدیریت مشارکتی در کسب و کار، و شاخص مدیریت دانش و اطلاعات در کسب و کار، بیشترین و کمترین میزان تاثیرپذیری را از اعتبارات بانک کشاورزی به خود اختصاص داده‌اند. در نهایت نتایج به دست آمده با مطالعات (Sai and Ziyayi, 2016, Molashahi and et al, 2015, Saadat and Daneshzadeh, 2017)، مطابقت و همخوانی دارد. در نهایت در راستای نتایج به دست آمده، راهکارهای ذیل نیز پیشنهاد گردیده شد:
- آنچه که نتایج نشان داد حاکی از نقش مهم اعتبارات بانک کشاورزی در پایداری کسب و کارهای خرد در منطقه شاندرمن بود. لذا با عنایت بر این موضوع پیشنهاد می‌گردد که بانک‌های کشاورزی طرح‌هایی که نیاز به اعتبار بیشتر و در عین حال به تولید و درآمد بیشتر منجر شود در اولویت قرار دهد. ضمن اینکه باید به مقدار اعتبار داده شده به متقاضیان و نحوه استفاده و به کارگیری آن نظارت مستقیم داشته باشد.
- پیشنهاد می‌گردد، پژوهشی در زمینه موانع و محدودیت‌های موثر در عدم پایداری کسب و کارهای خرد در منطقه شاندرمن با تاکید بر بانک کشاورزی صورت گیرد. از جمله محدودیت‌های پژوهش، همه‌گیری کرونا و مشکلات در توزیع پرسشنامه‌ها در بین جامعه نمونه بود که با یک برنامه دقیق و منظم و با رعایت پروتکل‌های بهداشتی این محدودیت رفع شد. همچنین از دیگر محدودیت‌ها، عدم پاسخ درست از سوی بعضی از پاسخگویان، که با توزیع بیشتر پرسشنامه‌ها در بین پاسخگویان دیگر، این محدودیت نیز رفع شد.

۵. فهرست منابع

- Arkani, A., Hatami Nekhad, H., Ghareh, S. (2020). Identification and prioritization of the factors affecting the increase of

- 237-217. (In Persian).
<https://civilica.com/doc/1353514>.
- Intanon, R., Sumkaew, N., & Wattana, C. (2019). Factors Influencing the Success of Small and Medium Scale Manufacturing Enterprises. *Open Journal of Social Sciences*, 7(03), 335.
<https://www.scirp.org/journal/paperinformation.aspx?paperid=91312>.
- Johnson, M. W., Christensen, C. M, and Kagerman, H. (2008). Reinventing your Business Model. *Harvard Business review*, 86(12): pp. 57-68.
<https://hbr.org/2008/12/reinventing-your-business-model>
- Li, X., Gan, C., & Hu, B. (2011). The welfare impact of microcredit on rural households in China. *The Journal of Socio-Economics*, 40, 404-411.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1053535711000436>
- Linh, T.N.; Long, H.T.; Chi, L.V.; Tam, L.T,(2019), Lebailly, P. Access to Rural Credit Markets in Developing Countries, the Case of Vietnam: A Literature Review. *Sustainability*, 11, 1468, 1- 18.
<https://www.mdpi.com/20711050/11/5/1468>
- Karimi, S. (2014). Rural entrepreneurship: challenges and opportunities. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*. 3(1). 101-119. (In Persian).
https://jead.gau.ac.ir/article_2276_a86b2362a230aea598a1ff3c4c132fc6.pdf
- Khoshnodi, Z., Sokhtanlo, M., Malekmohammadi, A. (2010). The effect of the performance of the Agricultural Bank and the Agricultural Jihad Organization on the success rate of small and medium entrepreneurs in the agricultural sector.18 (20). (In Persian).
<http://ensani.ir/file/download/article/20121212091610-9438-17.pdf>
- Christina, B., Neelufer, A., & Al Amri, S. (2014). Challenges and barriers encountered by the SMEs.
https://www.researchgate.net/publication/275215083_CHALLENGES_AND_BARRIERS_ENCOUNTERED_BY_THE_SMES_OWNERS_IN_MUSCAT
- Farajisabokbar, H., Badri, S. A., Sajasighidari, H., Sadeghlo, T. Shahdadhi khaje askar, A, (2011). Prioritizing the development of entrepreneurship in rural areas using the PROMET technique. *Geographical research*. 75. 68-53. (In Persian).
<https://www.sid.ir/paper/452457/fa>.
- Garavan, T. N., Costine, P., & Heraty, N. (1995). The emergence of strategic human resource development. *Journal of European Industrial Training*, 19(10); 4-10.
<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/03090599510095816/full/html>
- Gibbs, D. (2009). Sustainability entrepreneurs, Ecopreneurs and the development of a sustainable economy. *Greener Management International*, (55): 63-78.
- Ghanbari, Y. Nouri, R. (2017). Evaluating the effect of microcredits of the aid committee on the survival of the population in rural areas, case study: Khomein city. *Economic Research Quarterly*. 17(65). 177-198. (In Persian).
https://joer.atu.ac.ir/article_7850_b8f5e1bfc19bc39a069fd350458deb3e.pdf.
- Hosseinpour, M., Jamshidi, M.J., Karimi, h., Bakhsham, M. 2020. Designing a model of factors affecting the success of small and medium businesses using a structural interpretation approach. *Business Management Quarterly*.48. (In Persian).
https://bmj.ctb.iau.ir/article_678458.html.
- Heydari Sareban, V. (2013). The role of psychological empowerment on strengthening rural entrepreneurship. *Journal of geography and regional development*. 20.

- Parrish, B.D. (2010). Sustainability-driven entrepreneurship: Principles of organization design. *Journal of Business Venturing*, 25: 510-52. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0883902609000731>.
- Pardazi Moghaddam, S. (2011). The role of small and medium industries in regulating the labor market of countries in transition with emphasis on the cases of Iran, master's thesis, Faculty of Economics, University of Tehran. (In Persian).
- Rahmani, M., Zandsafavi, S., Rabani, A., Adibi, M. (2008). The role of microcredits in empowering women, a case study of the village of Pusht-Rood Bam. *Journal of Women's Studies*. 6 (3). 105-132. (In Persian). <https://www.sid.ir/paper/66081/fa>
- Rezvani, M.R., Darban Astanah, A.R., Ahmadabadi, H. (2015). Analysis of the effects of microcredits on the sustainability of the rural economy, case study: Omid Entrepreneurship Fund credits in Neishabur city. *Journal of geography and regional development*. 13 (24). 233-209. https://jgrd.um.ac.ir/article_31282.html (In Persian)
- Riyahi, P., Amiri, M., Khoddami, M. (2016). An introduction to crowdfunding, *Journal of Marketing Management, Entrepreneurship, Employment and Labor Relations*. 1(1). 3-97. (In Persian).
- Sarosa, S. (2007). The information technology adoption process within Indonesian small and medium enterprises. University of Technology, Sydney
- Saxena, S. 2012. Problems Faced By Rural Entrepreneurs and Remedies to Solve. *Journal of Business and Management*, 3(1): 23-29. <https://www.iosrjournals.org/iosr-jbm/papers/vol3-issue1/D0312329.pdf>
- Masodipour, S. (2016). Conceptology and indicators of halal business from the perspective of Islam. *Scientific quarterly, promoting ethics*. 6 (23). 49-70. (In Persian). <http://ensani.ir/fa/article/411815>.
- Maghsodi, T. (2017). Identifying factors affecting the sustainability of small businesses in the agricultural sector of Khuzestan province. *Agricultural extension and education research quarterly*. 10 (2). 38. (In Persian). <https://www.sid.ir/paper/189865/fa>.
- Miriam, B. and Insalov. Love (2009), "The Economic Impact of Bank and Unbanked (Evidence from Mexico)", the World Bank Development Research Group Finance and Private Sector Team, June.
- Moradzadeh, M., Ahmadzadeh, H. (2016). Corporate sustainability reporting. *Accountant Quarterly*. 21(177). 25-17. (In Persian). <https://www.noormags.ir/view/fa/keyword/%DA>.
- Moshirzadeh, H. (2012). Corporate sustainability. *Auditor's Monthly*. 59. 54-62. (In Persian). <https://www.noormags.ir/view/fa/keyword>.
- Molashahi, Gh. A., Zarifiyan, Sh., Sarani, V. (2015). Factors affecting the success of small and medium agricultural and horticultural businesses in Zabul city. *Journal of Economic Research and Agricultural Development of Iran*. 2-46. 748-739. (In Persian). https://ijaedr.ut.ac.ir/article_58029.html
- Nazariyan, Z. Hadadi Moghaddam, K. (2013). Investigating factors affecting the growth of entrepreneurship in knowledge-based small businesses (SMES) located in the science and technology park of Gilan province, *Industry and University Quarterly*. 6 (21-22). 5-17. (In Persian). <https://rimag.ricest.ac.ir/ar/Article/53>

- Waithaka, T., Marangu, W. N., & N'gondou, C. N. (2014). Entrepreneurship Development by micro finance institutions effect on the growth of micro and small enterprises in Nairobi Central Business District: A case of Jitegemea Credit Scheme Nairobi. *European Journal of Business and Management*, 6(13), 174-184.
<https://iiste.org/Journals/index.php/EJBM/article/view/12705>
- Zhang, M., Macpherson, A., & Jones, O. (2006). Conceptualizing the learning process in SMEs Improving innovation through external orientation. *International Small Business Journal*, 24 (3): 299-32. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0266242606063434>
- Sai, M., Ziyayi, S. (2016). Investigating the effect of micro credit funds on reducing poverty, creating income and employment in Kerman province. *Journal of Economic Research and Agricultural Development of Iran*. 2-47 (1). 235-227. (In Persian). https://ijaedr.ut.ac.ir/article_58845.html
- Saadat, A., Daneshzadeh, M. (2017). Identification and ranking of factors affecting business sustainability in small business classes (case study: Khomeini Relief Committee (RA) of Mazandaran province). The third annual conference on business management and economics. (In Persian). <https://civilica.com/doc/743500>.
- Sadi, H. A. (2013). Economic evaluation of rural women's small businesses, case study: Hamadan province. *Journal of Agricultural Economics*, 7 (3). 41-58. (In Persian). <https://www.sid.ir/paper/124372/fa>
- Spence, L.J. 2015. Primer business sustainability for small and medium enterprises (SMEs). Network for Business Sustainability.
- Sullivan, Arthur, Steven M. Sheffrin (2003), *Economics: Principles in Action. A dictionary of Business* (1996), Second Edition, Oxford, p. 503.
- Tavakoli, F., Movahedi, R. (2016). The role of microcredits in rural women's entrepreneurship development, *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*. 3(3): 39-55. (In Persian). https://jead.gau.ac.ir/article_3300_44813b98ee111e6a34b2bf7850bafd2e.pdf.
- Valaei, M., Karimzadeh, H., Manafiazar, R. (2018). Analysis of obstacles to the development of small businesses in the rural areas of Miandoab city. *Space Economy and Rural Development Quarterly*. 7(3). 208-183. (In Persian). <http://ensani.ir/file/download/article/1556684096-10085-25-10.pdf>

